

Πτυχιακή Εργασία

Σχολή Γραφικών Τεχνών & Καλλιτεχνικών Σπουδών

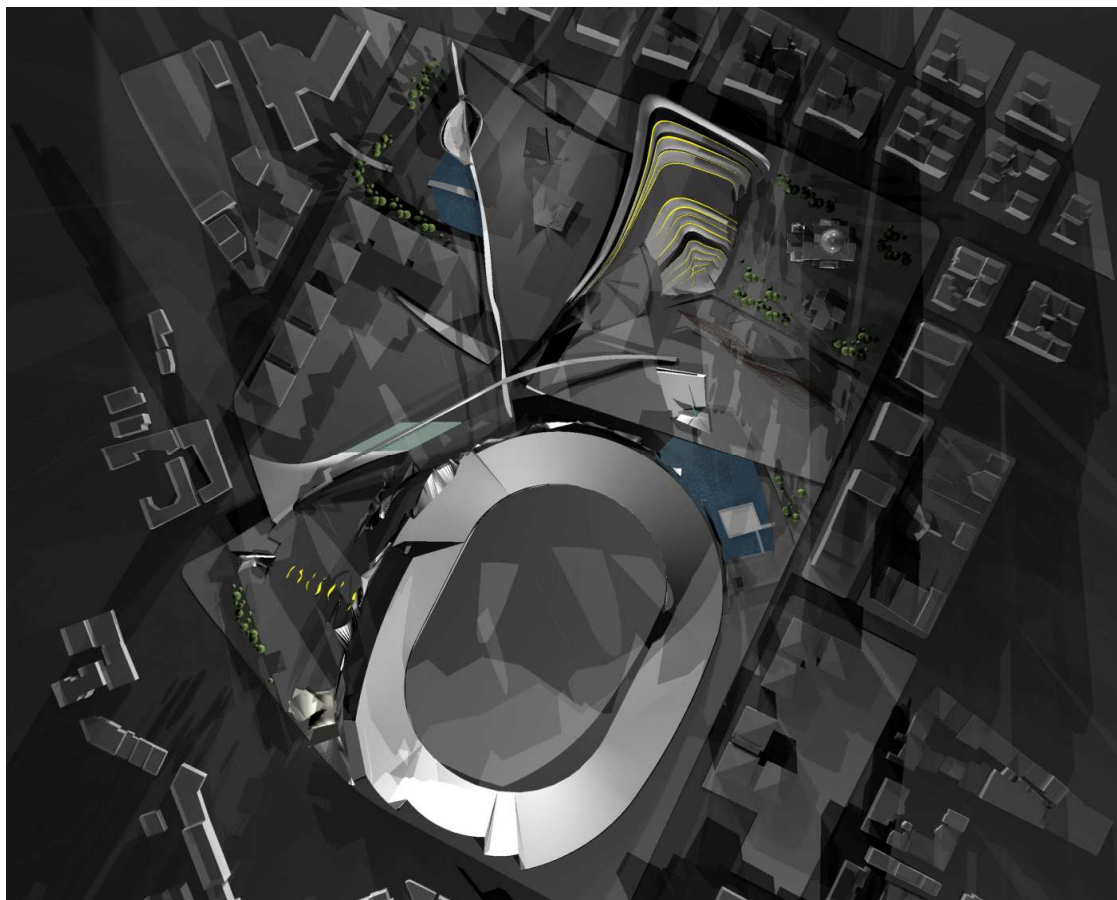
Τ.Ε.Ι Αθήνας

Τμήμα: Διακόσμησης - Αρχιτεκτονικής Εσωτερικών Χώρων & Σχεδιασμού Επίπλου -
Αντικειμένου

Έρευνα - Επιμέλεια: **Δημήτρης Θεοδώρου**
Επιβλέπων καθηγητής: **Μανώλης Αναστασάκης**

ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΤΗΣ ΑΛΑΝΑΣ ΤΗΣ ΤΟΥΜΠΑΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία έρχεται μετά από λίγα χρόνια να συμπληρώσει μία ακόμη σχεδιαστική πρόταση για την «Ανάπλαση της Αλάνας της Τούμπας», θέμα στο οποίο είχαν κληθεί να συμμετάσχουν σε Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό, γραφεία της χώρας μας, που προκήρυξε ο Οργανισμός Ρυθμιστικού Θεσσαλονίκης, όπου και θα υλοπιότο το 1^ο βραβείο στα πλαίσια του προγράμματος Ολυμπιάδα 2004.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα με το οποίο θα ασχοληθώ αναφέρεται στη διαμόρφωση ανοιχτού, δημόσιου χώρου και πιο συγκεκριμένα σε έναν αδιαμόρφωτο υπαίθριο χώρο (αλάνα), στην περιοχή της Άνω Τούμπας Θεσσαλονίκης.

Η αλάνα αυτή τη στιγμή συνορεύει με το 1^ο γυμνάσιο Τούμπας, τον ιερό ναό της Αγίας Βαρβάρας το Ι.Κ.Α Τούμπας και φυσικά με το υπερμέγεθες σε έκταση και όγκο γήπεδο των φιλάθλων του ΠΑΟΚ.

Επέλεξα να δώσω αυτόν τον τίτλο στην συγκεκριμένη εργασία γιατί πιστεύω ταιριάζει απόλυτα με το τι ζητάει επίμονα αυτή τη στιγμή ο χώρος.

Η απάντηση είναι μία: Τ Α Υ Τ Ο Τ Η Τ Α ! ! ! ! !

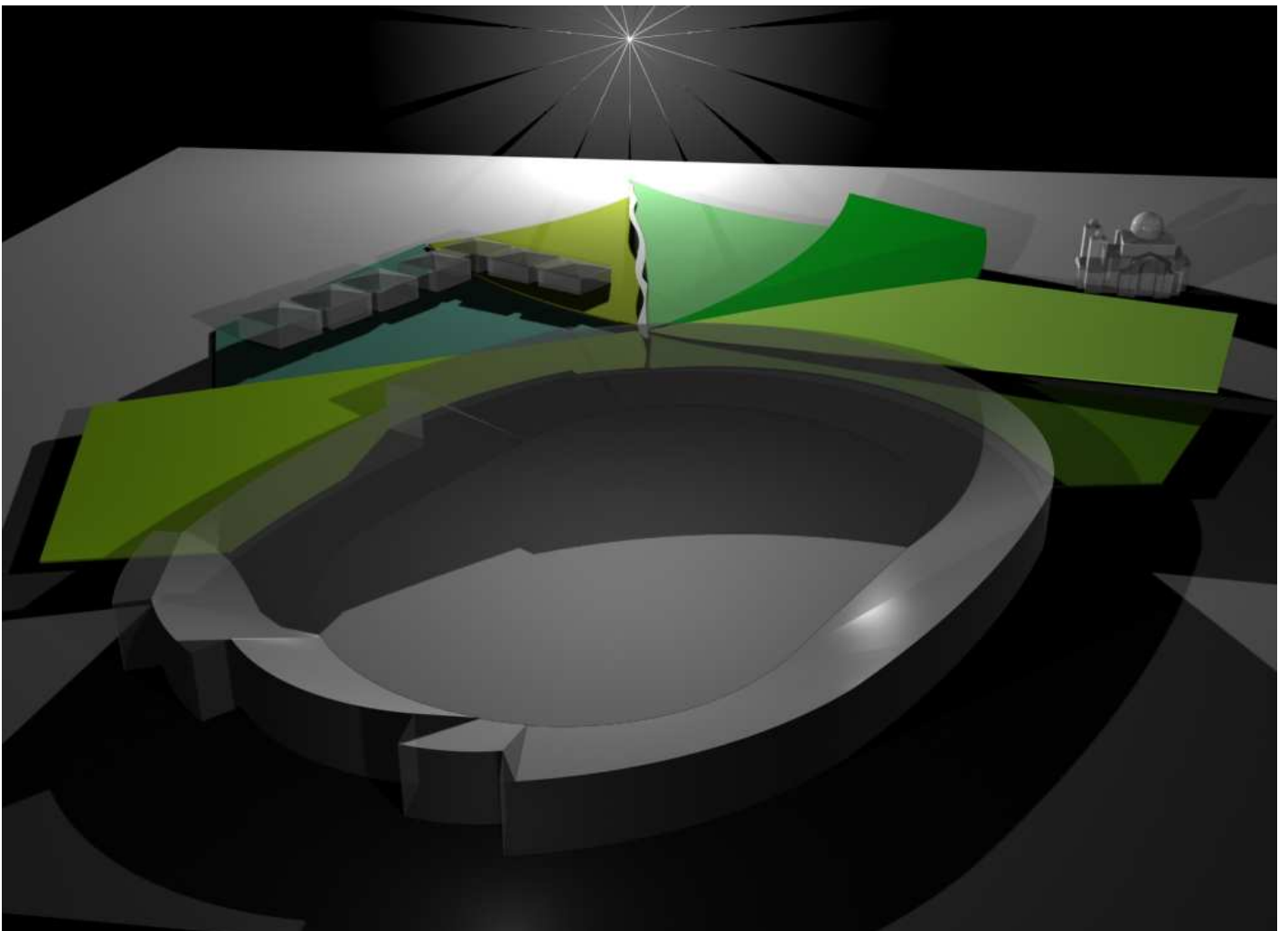
Ένας χώρος χωρίς ταυτότητα, που απλά υπάρχει, ίσως θα λέγαμε ότι ενοχλεί κιόλας, ένας κενός χώρος μεταξύ κάτι σχολείων «δεν ξέρω ακριβώς ποια, ρωτήστε...!», μια εκκλησίας, «εεεεμ, να μωρέ πως λέγεται αυτή η Αγία που κάτι κάνει στο πυροβολικό.....?» και ενός γηπέδου «ε καλά εδώ είναι η έδρα του ΠΑΟΚ, τι ρωτάτε, σιγά!», δυστυχώς περνάει από όλους μας απαρατήρητος.....όλους? ΟΧΙ! Μια μικρή μερίδα ανθρώπων αντιστέκεται στο να την προσπερνά ψυχρά και με αδιαφορία. Είναι βέβαια οι καθημερινοί πρωταγωνιστές της ζωής, άνθρωποι του εμπορίου και των συνεχών μετακινήσεων. Φυσικά οι έμποροι ειδών φρούτων και λαχανικών και οι περιζήτητοι κατά τα άλλα οδηγοί ιδιωτικών λεωφορείων και οχημάτων ψάχνουν συνεχώς για ελεύθερο χώρο ώστε να σταθμεύσουν, όπου βρουν κενό, τα οχήματά τους.

Στον κατακερματισμένο λοιπόν αυτό χώρο επενέβησαν διάφοροι δημόσιοι φορείς και αποφάσισαν να τον κάνουν βιώσιμο. Πράγμα που αν και με καθυστέρηση έγινε. Έτσι ο Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου και Ανάπτυξης Θεσσαλονίκης προκηρύττει Πανελλήνιο Διαγωνισμό Ιδεών με τίτλο «Ανάπλαση της Αλάνας της Τούμπας» όπου προτείνονται λύσεις για την διαμόρφωση του χώρου. Ο διαγωνισμός έλαβε χώρα το 2003 και το πρώτο βραβείο αυτή τη στιγμή υλοποιείται.

Κοινό ζητούμενο τ ό τ ε αλλά και τ ώ ρ α, η ανάδειξη του χώρου, η κατάργηση του όρου «αλάνα» και η μετατροπή αυτού σε ένα μητροπολιτικό πάρκο πρασίνου, πόλο έλξης για παιδιά και ενήλικες. Ενοποίηση των ελεύθερων κοινόχρηστων χώρων εκατέρωθεν της οδού Κλεάνθους. Αναβάθμιση του κτιριακού όγκου του γηπέδου με προτάσεις για ανακαίνιση των όψεων του, καθώς και μερικό η ολικό υποβιβασμό της οδού Κλεάνθους, ώστε να δημιουργηθούν κατάλληλες συνθήκες συνένωσης των χώρων.

Τρία χρόνια αργότερα έρχεται να συμπληρωθεί μία ακόμη μελέτη και να μπει στο χρονοντούλαπο των προτάσεων ανάπλασης της αλάνας της Τούμπας.

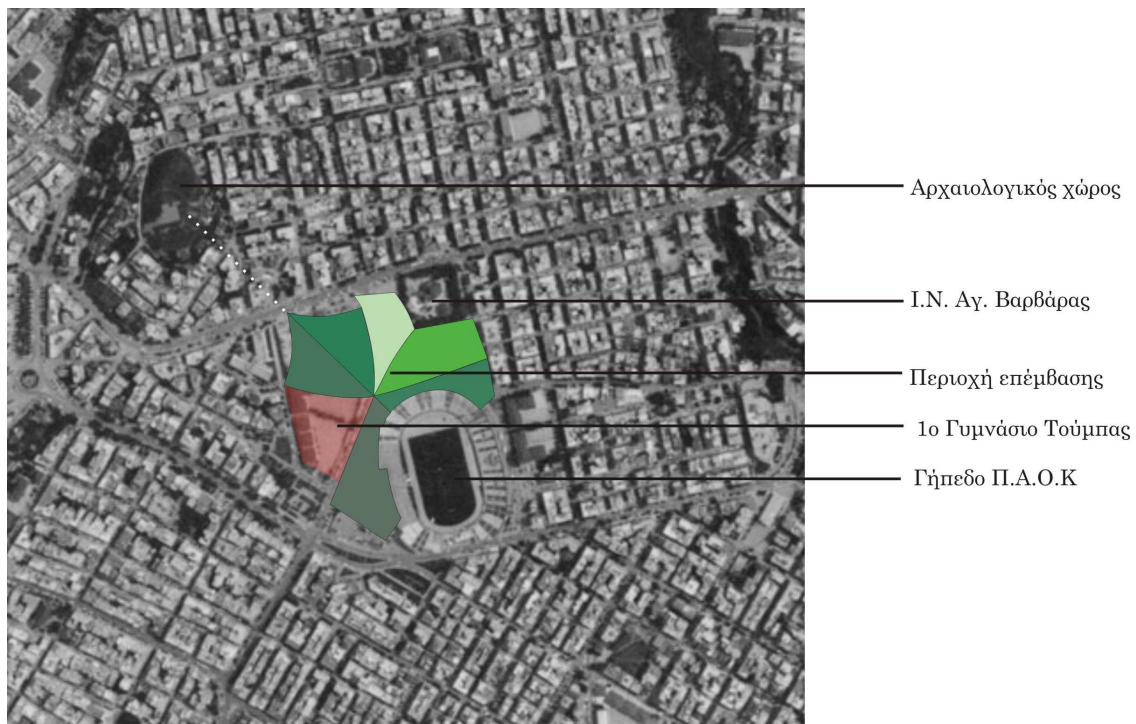
ΣΧΕΛΙΑΣΜΟΣ ΙΔΕΑ

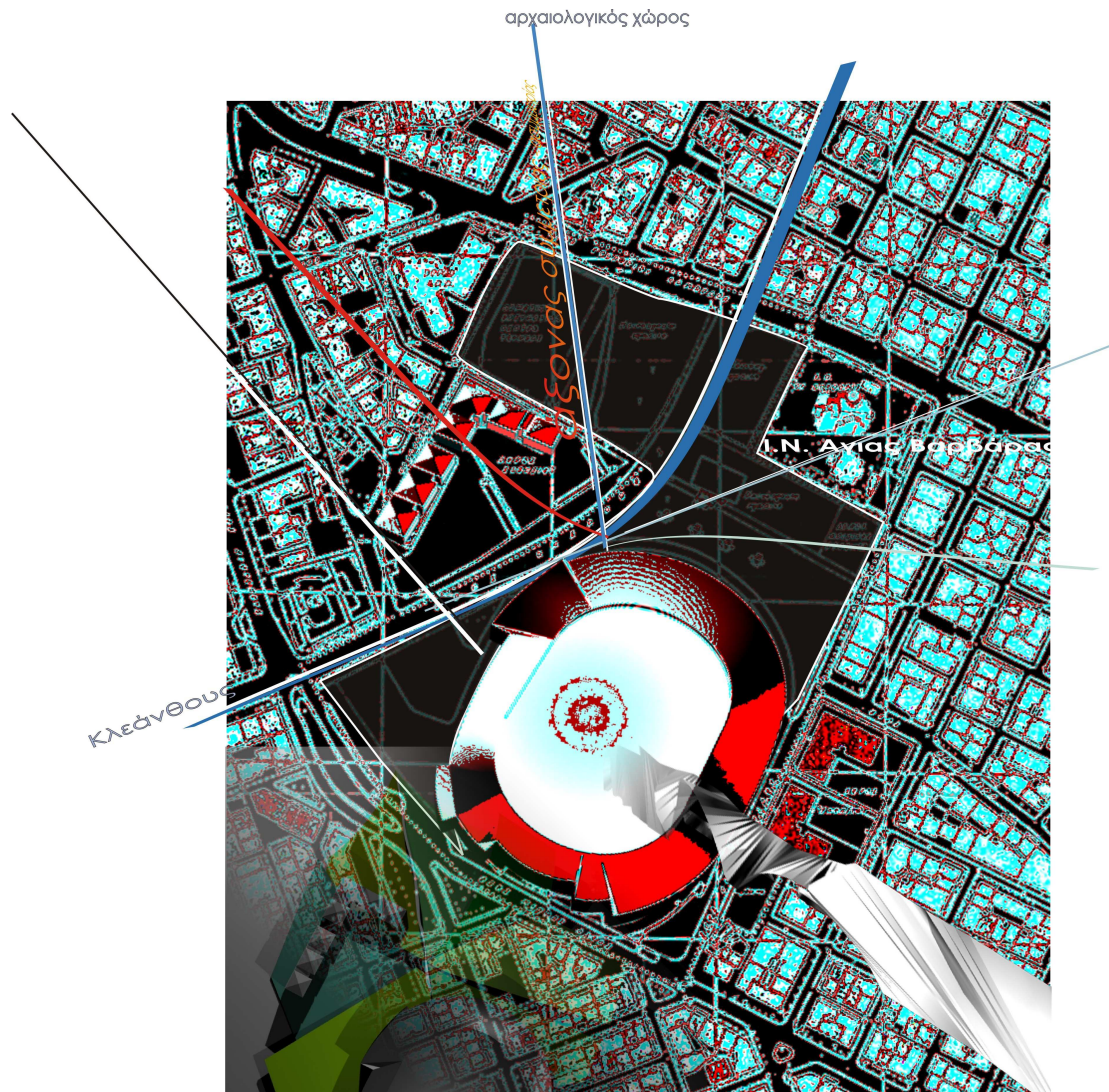
Κύριος στόχος της πρότασης μου είναι η δημιουργία διαλεκτικής σχέσης ανάμεσα στο συγκεκριμένο πάρκο και στο γειτονικό αρχαιολογικό χώρο, έτσι ώστε να αποτελέσουν ένα αρμονικό σύνολο, όχι μόνο αισθητικά καλό αλλά και λειτουργικό, γεγονός απαραίτητο για την εύρυθμη λειτουργία της σύγχρονης πόλης.

Για την υλοποίηση του σχεδιασμού της πρότασης μου στηρίχτηκα κατ' αρχάς στην θέση των δύο αυτών χώρων που είναι τέτοια ώστε προϋποθέτει την άμεση τους σχέση. Μέσα από την «τοποθέτηση» τους στον πολεοδομικό χάρτη, οι δύο αυτοί χώροι αν και γειτονεύουν επικοινωνούν μεταξύ τους έμμεσα, έως και καθόλου. Θεώρησα λοιπόν ως προσωπική μου πρόκληση όχι μόνο την δημιουργία άμεσης επικοινωνίας και αναφοράς από τον ένα χώρο στον άλλον, αλλά και τη μετατροπή αυτού του άναρχου και ασύμμετρου τόπου σε χώρο τάξης και ηρεμίας. Τη μετατροπή του από αλάνα σε «Μητροπολιτικό πάρκο πρασίνου» για ανθρώπους κάθε ηλικίας.

Παρακάτω ακολουθεί σχέδιο με την περιοχή επέμβασης, καθώς και οι χαράξεις που οδήγησαν στη λύση του πάρκου

αεροφωτογραφία της «Αλάνας» και της γύρω της περιοχής

οι χαράξεις που οδήγησαν στη λύση του Πάρκου

Χρησιμοποιώντας λοιπόν τις χαράξεις του ήδη υπάρχοντος πολεοδομικού ιστού, δημιούργησα έξι (6) επίπεδα, τα οποία έθεσα σε «ελαφριά συμμετρία» με άξονα την νοητή ευθεία που ενώνει το πάρκο με τον αρχαιολογικό χώρο.

Με τα έξι (6) αυτά επίπεδα γίνεται αναφορά στα νεότερα χρόνια της ιστορίας της Τούμπας (1920-1926) και τον ερχομό των προσφύγων στην Ελλάδα, ένα μεγάλο κομμάτι των ποίων εγκαταστάθηκε στην Βόρεια Ελλάδα και συγκεκριμένα στην Θεσσαλονίκη και τις γύρω περιοχές της. Μια από αυτές είναι και η Τούμπα.

Στις περιοχές αυτές λοιπόν το πρόβλημα της στέγασης ήταν έντονο και οι κινήσεις που γίνονταν τότε για την επίλυσή του, έχουν αρνητικά αποτελέσματα που φτάνουν μέχρι σήμερα. Η μικρή στην αρχή συνοικία της Τούμπας, μαζεύοντας όλον αυτό τον κόσμο χωρίστηκε σε δύο υποσυνιστώσες, την Παλαιά και την Νέα Τούμπα όπου η κάθε μία αποτελούνταν από:

550 παραπήγματα

110 θαλάμους

200 οικίσκους

} Παλαιά Τούμπα

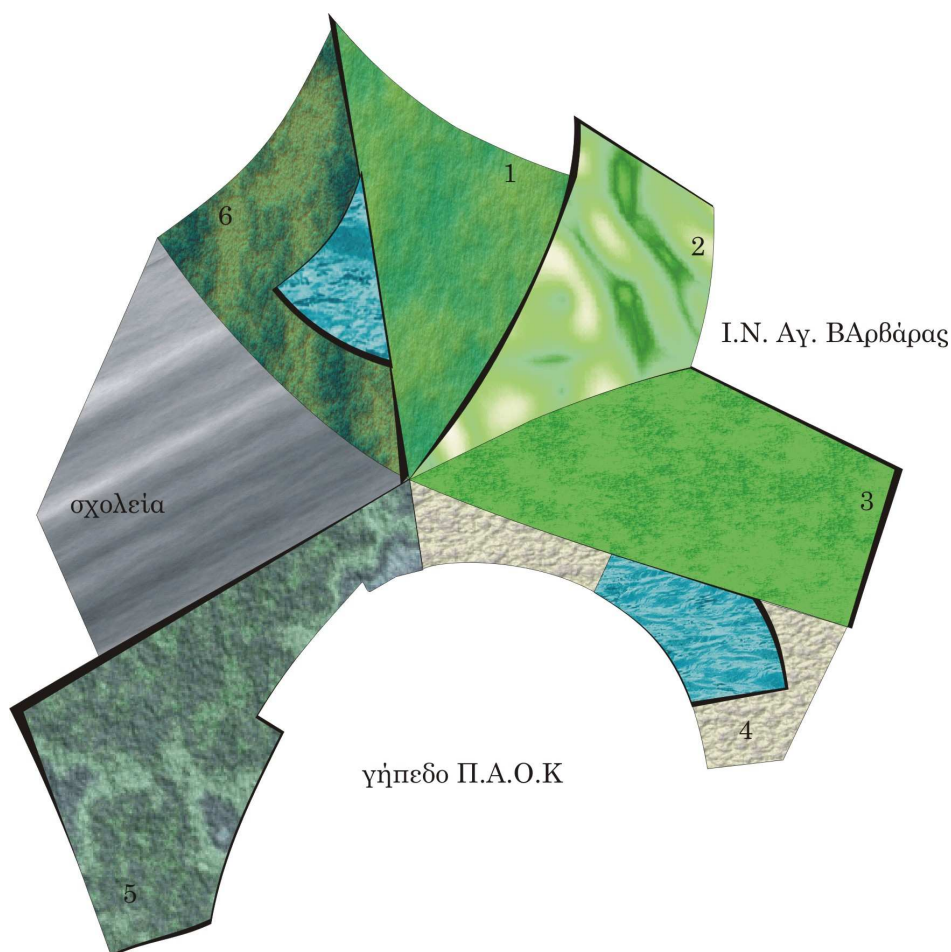
580 οικίσκους από τσιμεντόλιθους

1200 οικίσκους από τούβλα

750 παραπήγματα

} Νέα Τούμπα

κάθε ένας από τους παραπάνω τύπους κατοίκησης απαντάται συμβολικά σε κάθε ένα από τα 6 επίπεδα που συνθέτουν το πάρκο.

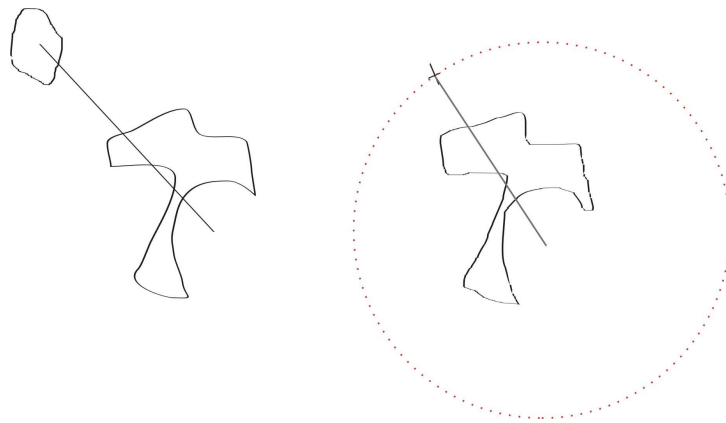
Η δημιουργία των 6 επιπέδων

Μέσα από τη λύση της «ελαφριάς συμμετρίας» θέλησα να μετατρέψω τα όποια μειονεκτήματα του χώρου σε βασικά στοιχεία σχεδιασμού, και τους ήδη υφιστάμενους

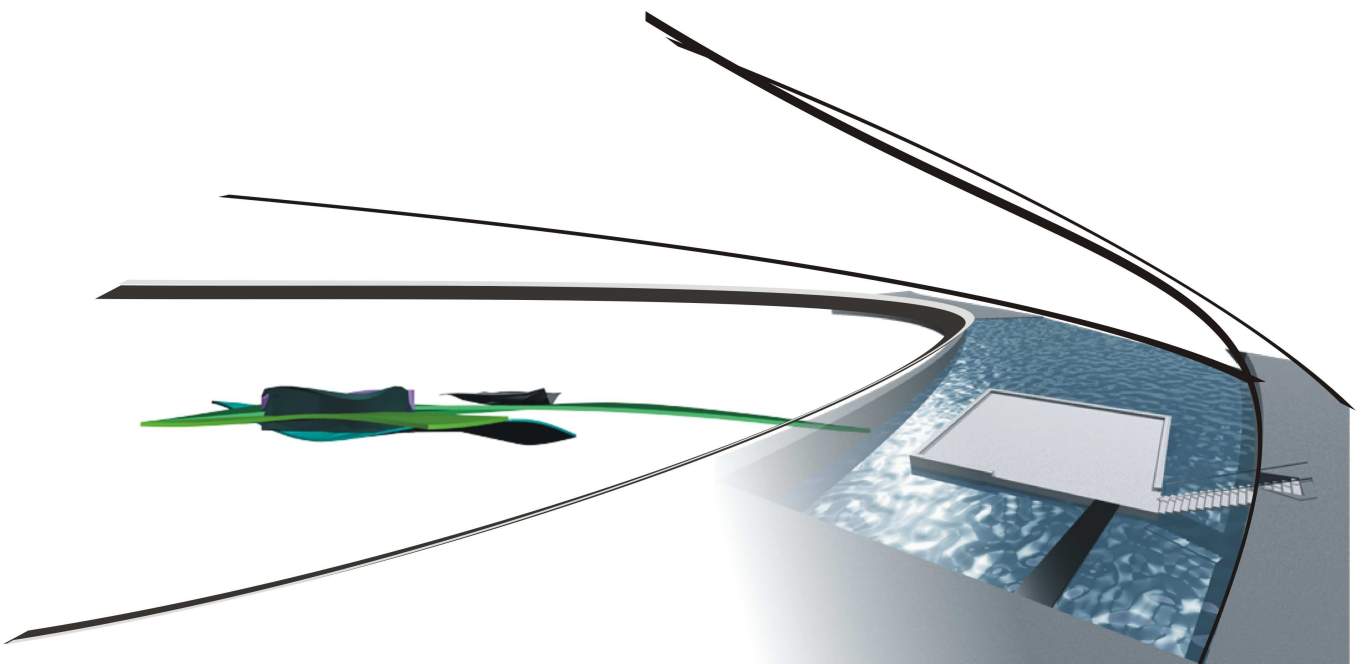
κτιριακούς όγκους (σχολικό συγκρότημα, εκκλησία, γήπεδο) σε στοιχεία που συμβάλλουν με τον τρόπο τους σε αυτό το συμμετρικό- ασυμμετρικό αποτέλεσμα.

Τέλος αξίζει να σημειωθεί η σημασία της θέσης των στοιχείων που αποτελούν την σύνθεσή μας, καθώς και του άξονα συμμετρίας του.

Τα τρία αυτά στοιχεία είναι τα μέλη μιας εξίσωσης, και κάθε ένα εξαρτάται από το άλλο. Στην ουσία αποτελούν τα μέρη ενός κύκλου ο οποίος με κέντρο το πάρκο, σημείο τον αρχαιολογικό χώρο και ακτίνα την μεταξύ τους απόσταση (εδώ άξονας συμμετρίας) προσφέρει πληθώρα διαφορετικών λύσεων – αποδόσεων, κάνοντας περιστροφική κίνηση. Το γεγονός αυτό δείχνει τη μοναδικότητα της ιδέας μου όχι μόνο λόγω σχεδιασμού, αλλά και εξ' αιτίας της θέσης των στοιχείων που απαρτίζουν τη σύνθεση, τα οποία μόνο μοναδικά αποτελέσματα μπορούν να δώσουν.

6 + 1 ΛΟΓΟΙ ΝΑ ΕΠΙΣΚΕΦΘΕΙΤΕ ΤΟ ΠΑΡΚΟ

Στην κεντρική ιδέα του σχεδιασμού έρχεται να ενσωματωθεί το παιχνίδισμα των όγκων και των επιπέδων πλέον στο χώρο. Το πάρκο θα λέγαμε «κοιτάζει», είναι στραμμένο προς τον αρχαιολογικό χώρο και αυτό χάρη στην έντονη παρουσία της ευθείας – άξονα. Η παρουσία του άξονα έρχεται να αποδοθεί με μια ευθεία στο χώρο (όψη-τομή), και μας δείχνει κάτι σταθερό, αμετάβλητο, διαχρονικό, την ιστορία μας, ενώ στον αντίποδα αυτού βρίσκονται τα έξι επίπεδα τα οποία πάλονται «χορεύουν» στο χώρο σε αντίθεση με την απόλυτη ευθεία του άξονα. Κάθε ένα από τα επίπεδα αυτά έχει μια δική του κλίση δική του σημασία στο χώρο. Η ευθεία, που μας συνδέει νοητά με το παρελθόν, έχει τρισυπόστατη έννοια και υπάρχει τότε σαν σκηνή θεάτρου, τότε σαν πεζογέφυρα και τότε σαν στέγαστρο των εκδοτηρίων εισιτηρίων του γηπέδου.

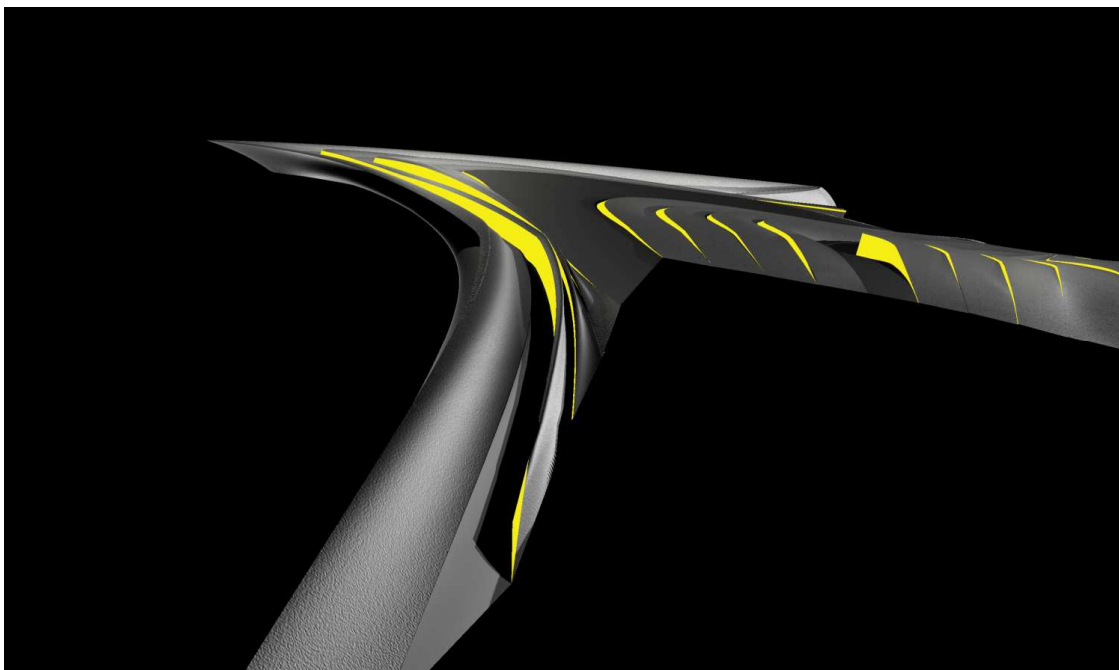
Πηγαίνοντας από τα αριστερά προς τα δεξιά και από πάνω προς τα κάτω το πρώτο επίπεδο είναι η είσοδος του πάρκου, το καλωσόρισμα, η βιτρίνα του.

Μέσω αυτού του επιπέδου, η πρόσβαση στο πάρκο μπορεί να γίνει είτε υπογείως, είτε ισογείως συνοδευόμενος από διάφορες χαράξεις πρασίνου, στεγαστράκια τηλ. θαλάμους περίπτερα.

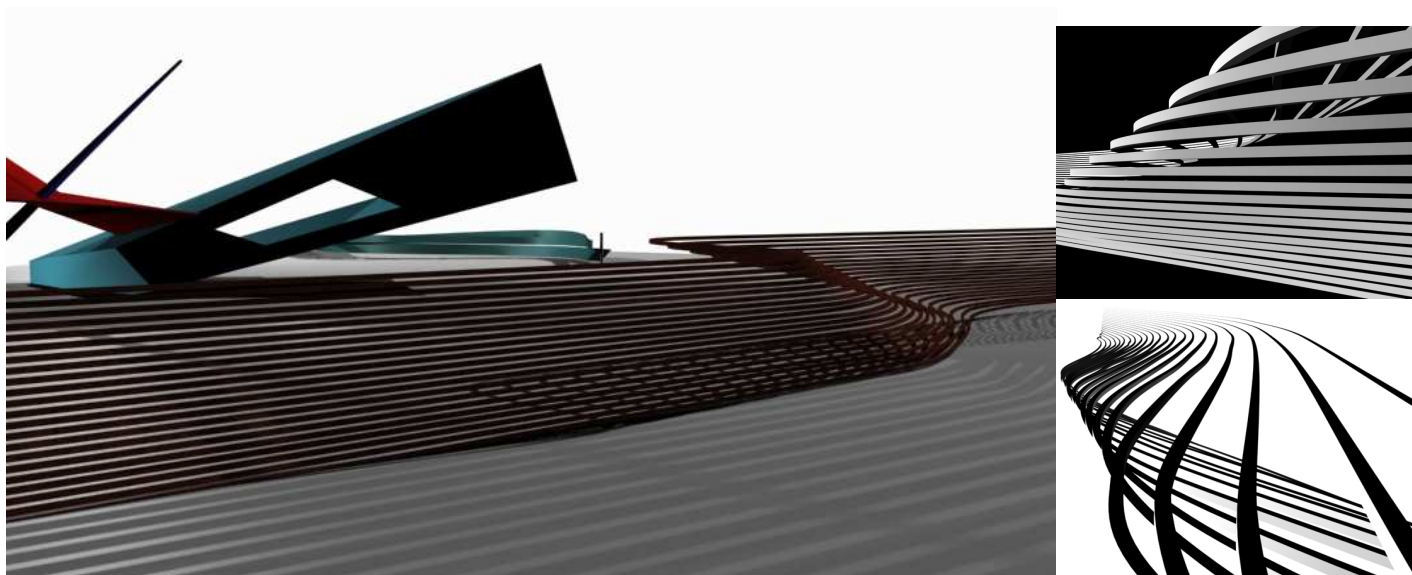

επίπεδο 1+6 - πεζογέφυρα - υπαίθριο δημοτικό θεατράκι

Το δεύτερο επίπεδο είναι πάλι του καλωσορίσματος, αλλά αυτή τη φορά των αυτοκινήτων μιας που αποτελεί την στέγαση και είσοδο των αυτοκινήτων προς την υπόγεια οδό Κλεάνθους (μετά την ανάπλαση), ενώ παράλληλα αποτελεί και τη σύνδεση της εκκλησίας με το πάρκο μέσω διαφόρων μονοπατιών-περιπάτων πρασίνου ή και πλακόστρωτων. Μέσω ενός από τα μονοπάτια είναι δυνατή η σύνδεση σχολείου – εκκλησίας, ενώ υπάρχει και ένα «σύμπλεγμα» πεζόδρομων και δημιουργείται έτσι μια κατάσταση χαράξεων και φωτός-σκιάς.

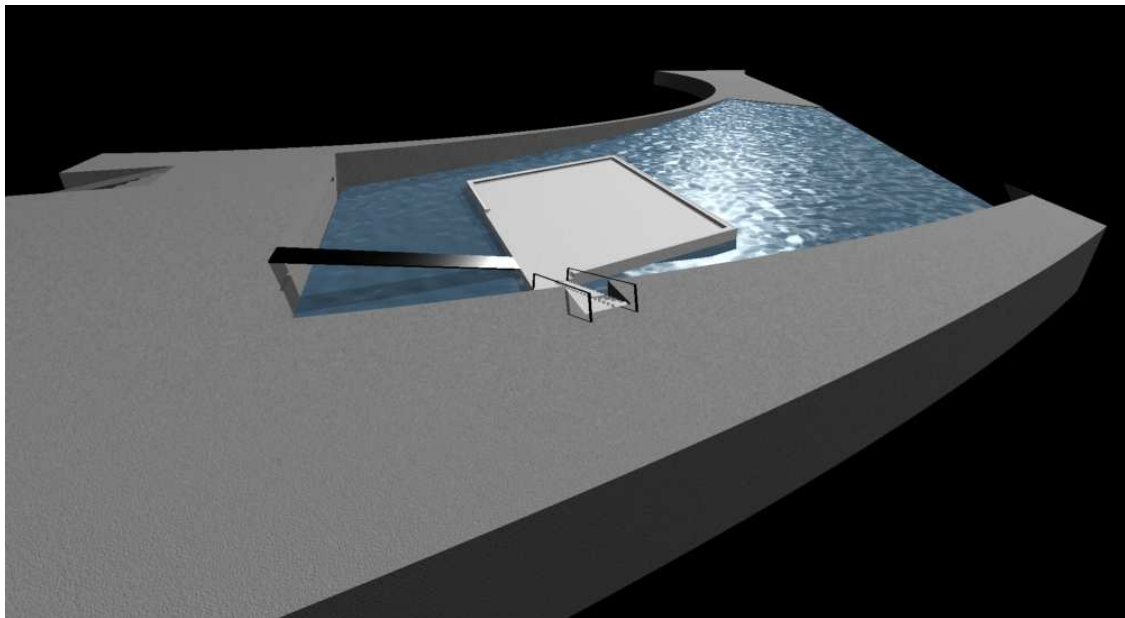

Στο τρίτο επίπεδο ερχόμαστε να συναντήσουμε το καφέ-βιβλιοθήκη του πάρκου (κύριος όγκος του επιπέδου), να αναπαυθούμε σε διάφορα υπαίθρια καθιστικά του επιπέδου και του πάρκου εν γένει καθώς τέλος και έναν χώρο για φίλους των σπορ. Συνοδευτικά συναντάμε και κάποιες εισόδους του πάρκου από την πλάγια μεριά του την οδό Δ.Αδαμίδου.

επίπεδο 3 – καφέ-βιβλιοθήκη – κυκλιδωμά

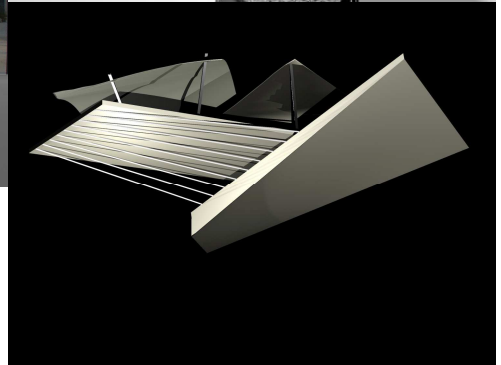
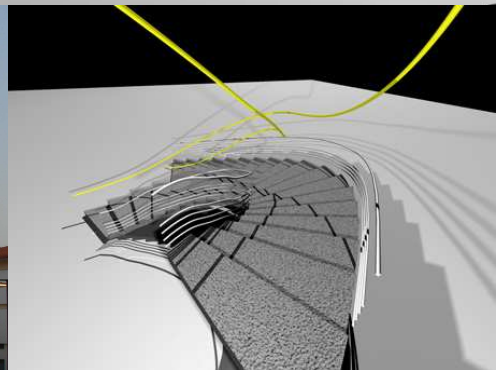
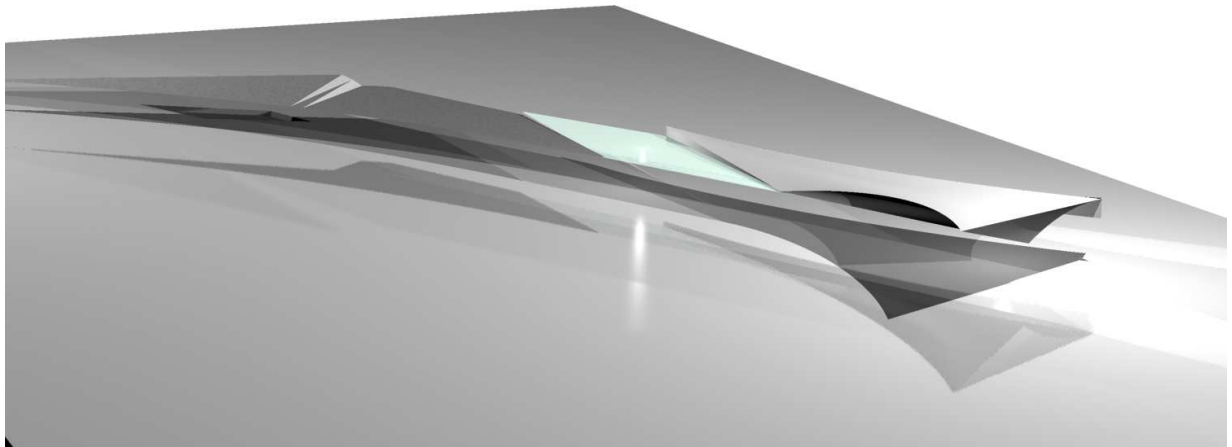
Παράλληλα και ταυτόχρονα κάθετα στην Δ.Αδαμίδου, ερχόμαστε να συναντήσουμε το τέταρτο επίπεδο όπου η είσοδός του είναι παράλληλη με την Δ.Αδαμίδου αλλά το ίδιο το επίπεδο συναντά κάθετα την οδό. Συναντάμε την είσοδο του επιπέδου αυτού σε υψόμετρο 1.30μ. πάνω από τη στάθμη του δρόμου και στο οποίο μπορεί να κάτσει κανείς κυριολεκτικά μέσα στο νερό αφού δημιουργείτε λόγω ανισοϋψών καταστάσεων μια εξέδρα μέσα σε αυτό και να ακούει το νερό που πέφτει από την ειδικά διαμορφωμένη σχισμή. Την ατμόσφαιρα συμπληρώνει ο ατμοσφαιρικός φωτισμός από τα διάφορα φωτιστικά του πάρκου. Στο άκρο του επιπέδου αυτού προς τη μεριά του προς διαμόρφωση χώρου συναντάμε και το χαμηλότερο σε στάθμη σημείο του πάρκου.

επίπεδο 4

Το πέμπτο κατά σειρά επίπεδο είναι εκείνο που δικαιωματικά θα λέγαμε ανήκει ή στρέφεται προς τους φιλάθλους του ΠΑΟΚ αφού διάφορες είναι οι αναφορές που υπάρχουν σε σχέση με το γήπεδο- έδρα του ΠΑΟΚ. Το επίπεδο αυτό περιβάλλεται από τις οδούς Μ.Ασίας και Κλεάνθους και αποτελεί την κάτω είσοδο των επισκεπτών στο πάρκο. Ενσωματώνονται σε αυτό ένα στέγαστρο της εισόδου του γηπέδου του ΠΑΟΚ με μια σειρά επιδαπέδιων φωτιστικών που έρχονται να δηλώσουν την πορεία από την αρχή του επιπέδου προς την κύρια είσοδο του σταδίου. Το επίπεδο αυτό συνδιάζεται με την κάτω είσοδο-έξοδο των οχημάτων από και προς την οδό Κλεάνθους καθώς επίσης και με τον υπόγειο χώρο στάθμευσης των αυτοκινήτων επισκεπτών – φιλάθλων. Το υπόγειο parking συνοδεύεται από στέγαστρο που πάνω του «ακουμπά» μια πλατφόρμα για χρήση των φιλάθλων ή παραγόντων του ΠΑΟΚ όπως καφέ-περίπτερο-γραμματαία.

Στη συνέχεια παρεμβάλλεται το σχολικό συγκρότημα του 1^{ου} γυμνασίου Τούμπας και ο κύκλος ολοκληρώνεται με το έκτο και τελευταίο επίπεδο, που είναι το επίπεδο του θεάτρου. Το επίπεδο αυτό συναντά το πρώτο επίπεδο και χωρίζονται μεταξύ τους από τον «άξονα συμμετρίας» του πάρκου. Σε αυτό δημιουργείται ένα μικρό υπαίθριο δημοτικό θεατράκι για διάφορες πολιτιστικές ή σχολικές εκδηλώσεις. Σε αυτό υπάρχει και το πέρασμα των όποιων επισκεπτών του πάρκου προς το κτίριο του Ι.Κ.Α. Συμπληρώνεται η εικόνα με τη δημιουργία κοιλώματος με νερό και μικρή γεφυρούλα από πάνω του και φυσικά το απαραίτητο πράσινο με τις δεντροστοιχίες.

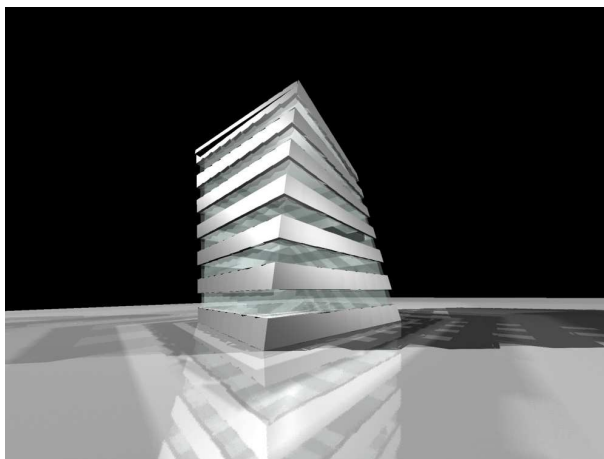
επίπεδο 5-διαμόρφωση της ανωδομής της υπόγειας πλέον οδού Κλεάνθους – κεντρική σκάλα που οδηγεί στην υπόγεια στάθμευση – στεγαστράκι δευτερεύουσας εξόδου του υπόγειου parking - καφέ φιλάθλων είσοδος υπόγειας στάθμευσης

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ

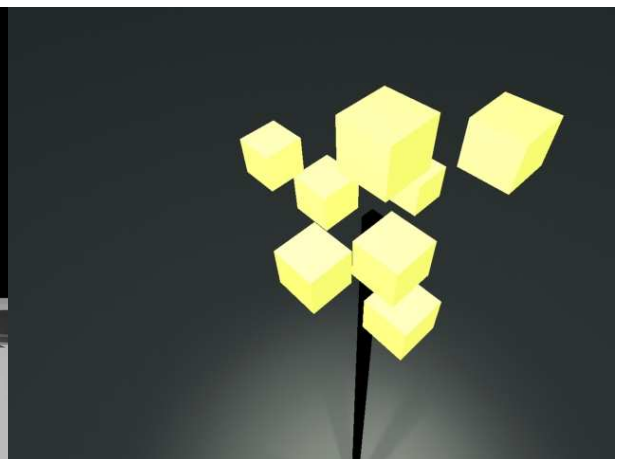

το ντύσιμο του γηπέδου

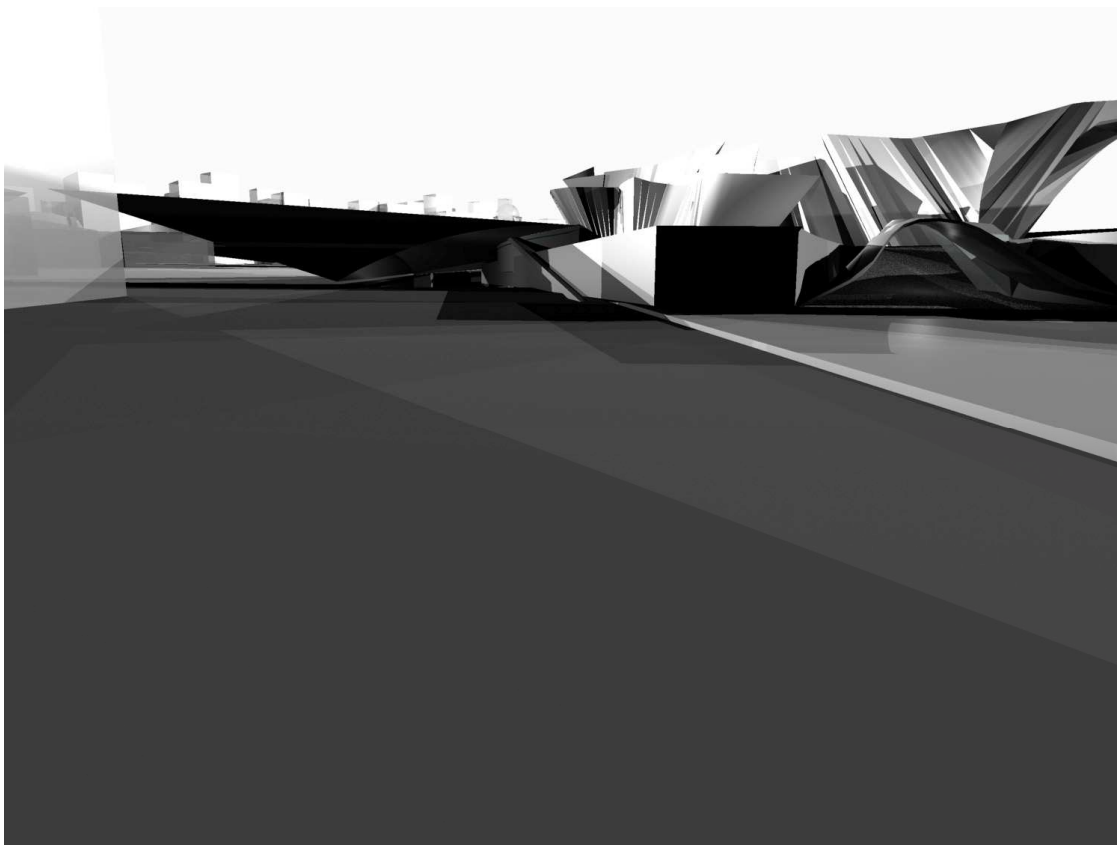
Η επένδυση καλύπτει το κομμάτι του γηπέδου από τη μεριά του πάρκου και δίνει την αίσθηση της τσαλακωμένης όψης με ανοίγματα για τις εξόδους του σταδίου, μιαν άλλη δηλαδή αποψη της σημερινής «τσαλακωμένης» κατάστασής του...το υλικό είναι από φύλλα λαμαρίνας κομμένα σε διαστάσεις ώστε να τοποθετηθούν έτσι πάνω σε μεταλλικό σκελετό και να δίνουν αυτήν την ψευδαίσθηση

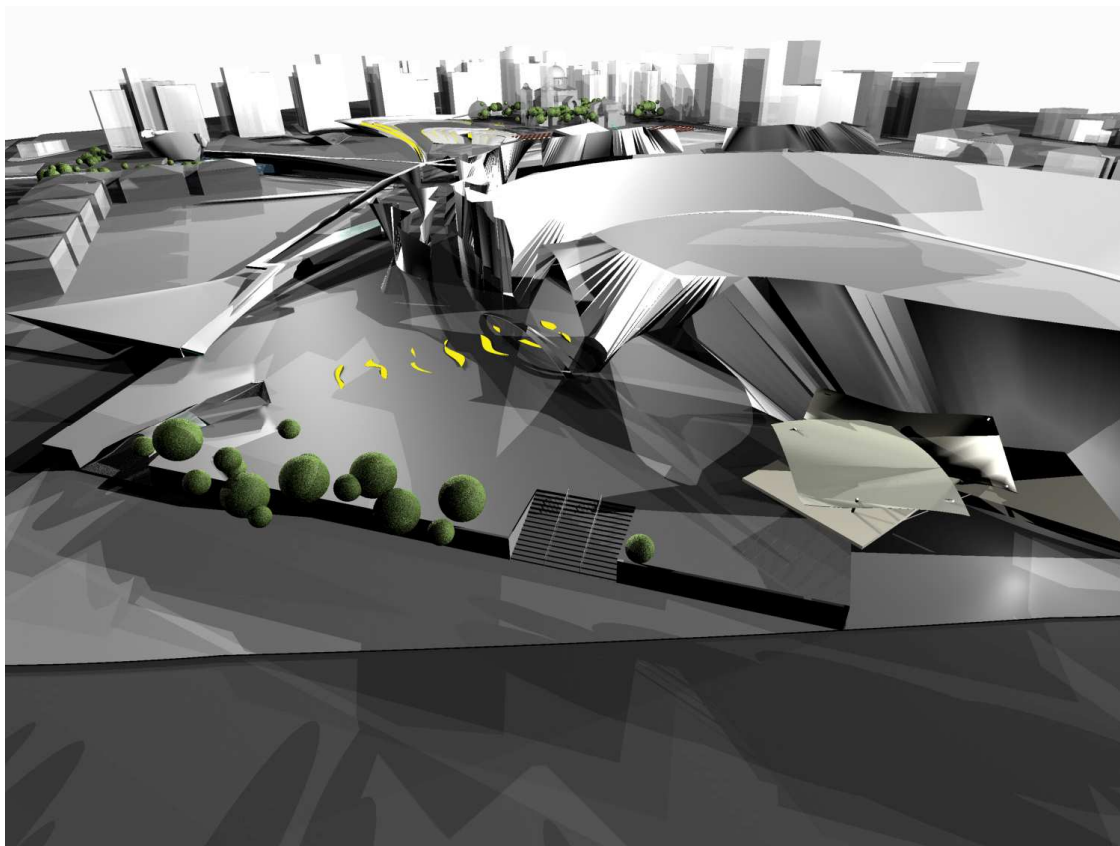
εκδοτήριο εισητηρίων γηπέδου
σε πάνω από ένα σημεία στο πάρκο

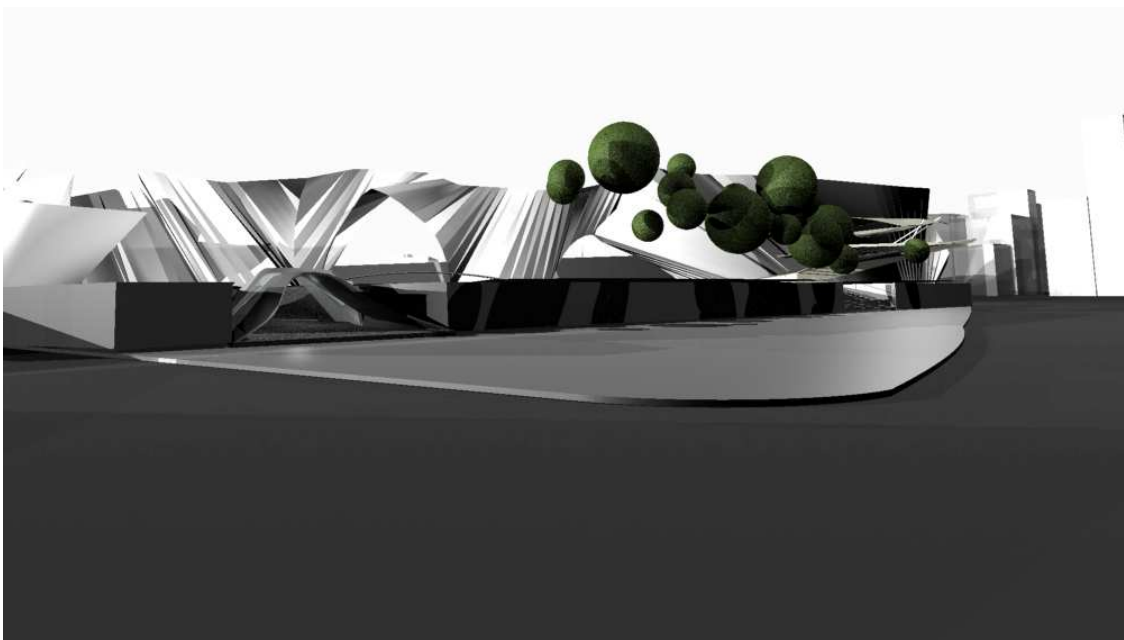
φωτιστικό πάρκου από κύβους
όπου «ανακλώνται» τα 6+2 επίπεδα του

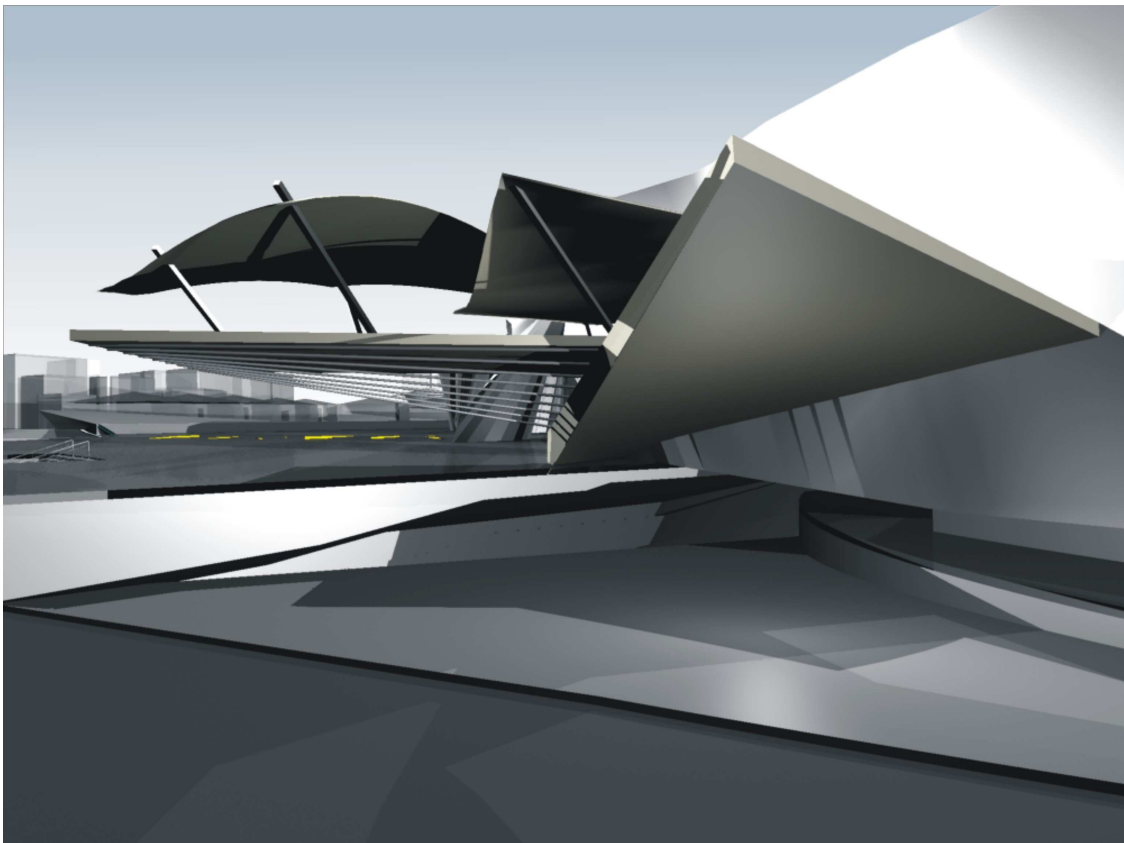
όψη από οδό Μικράς Ασίας...η υπόγεια Κλεάνθους

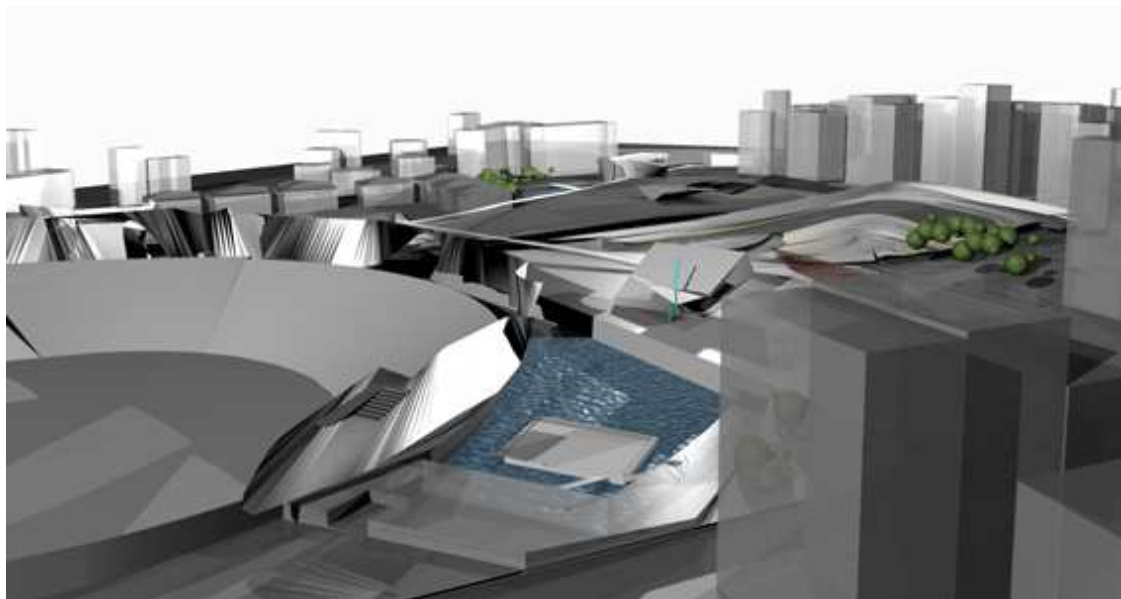
άποψη από οδό Μικράς Ασίας

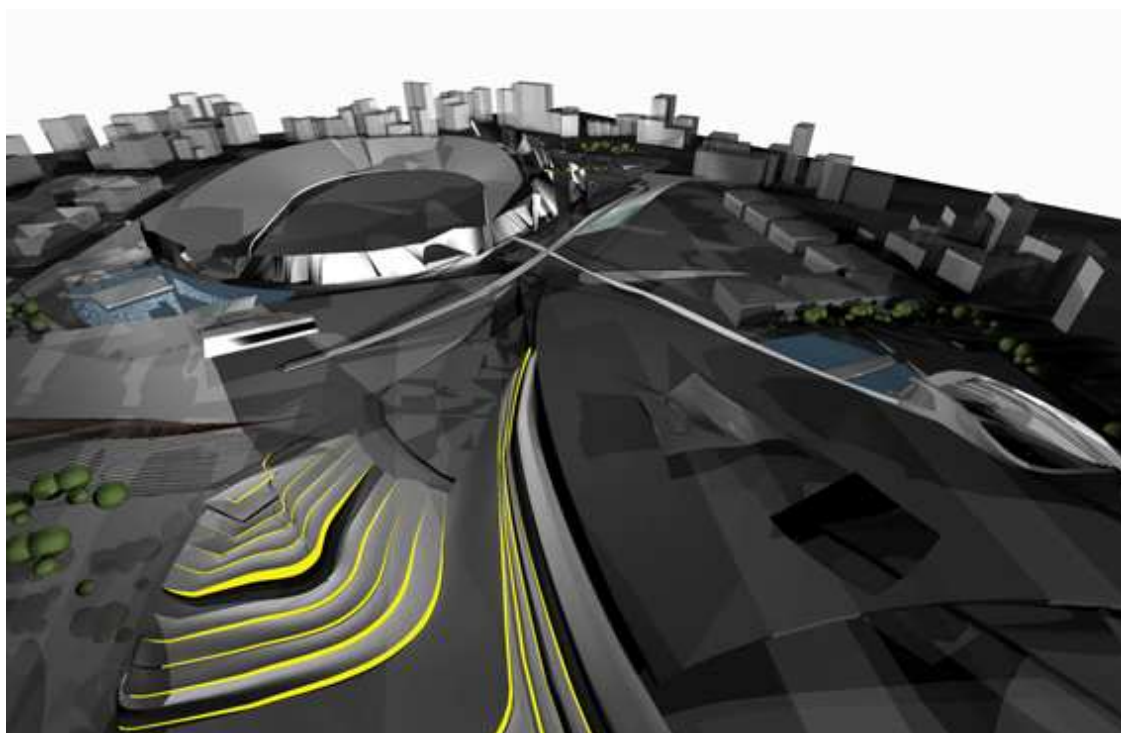
συμβολή των οδών Κλεάνθους - Μ.Ασίας

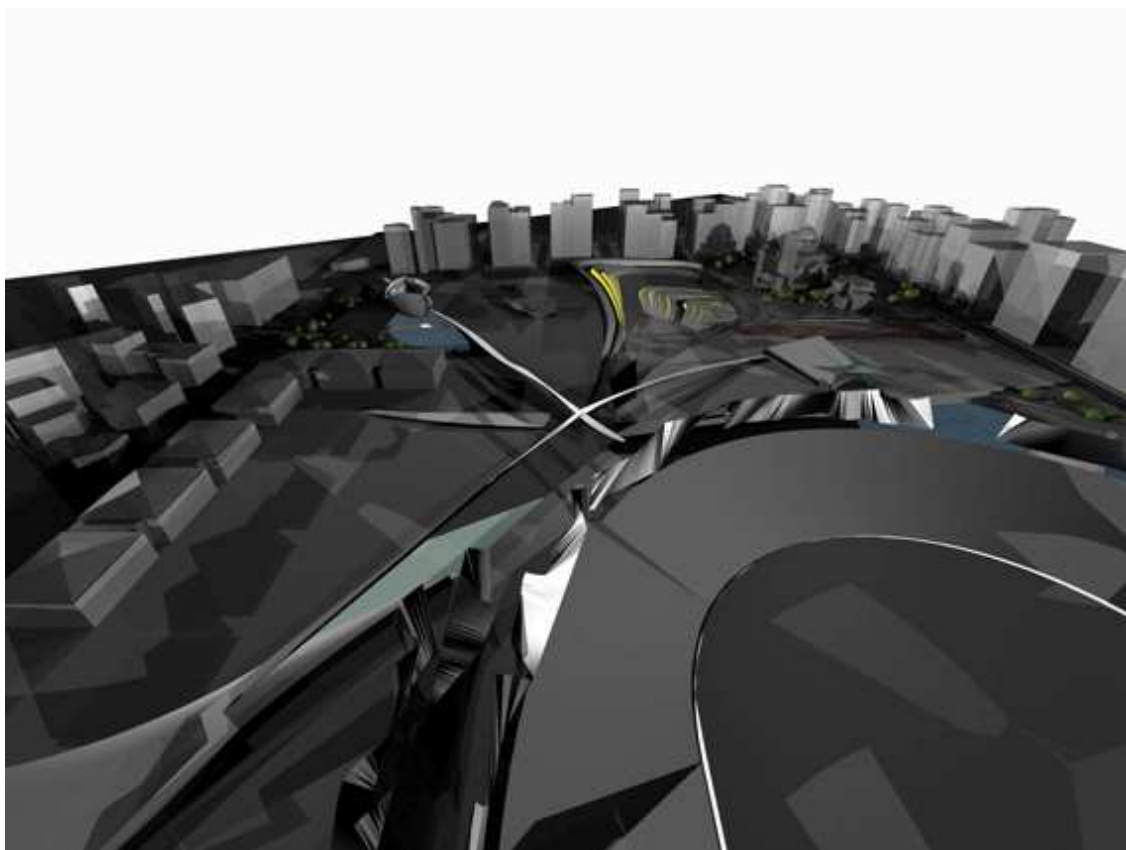
είσοδος υπόγειας στάθμευσης + καφέ φιλάθλων

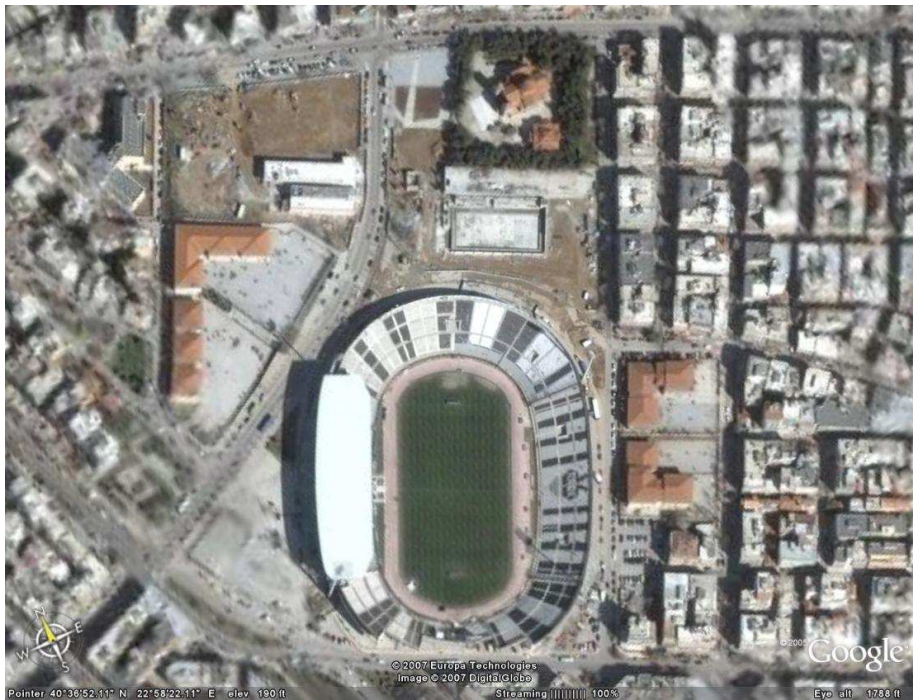
άποψη από οδό Αδαμίδου

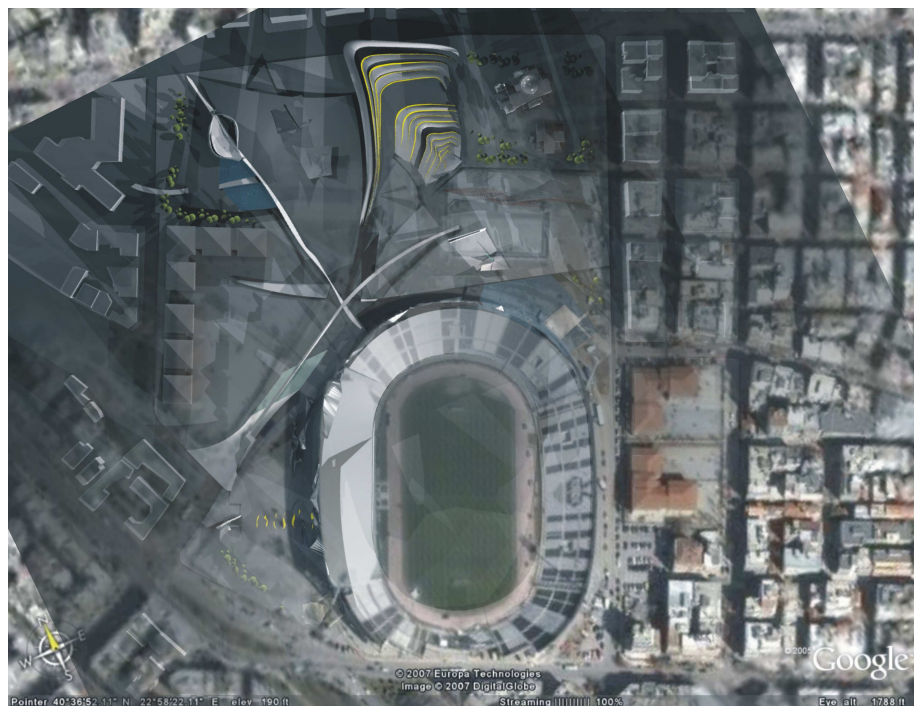
άποψη από οδό Γρηγορίου Λαμπράκη - πανοραμική

πανοραμική άποψη γηπέδου - πάρκου

σημερινή κατάσταση

η πρότασή μου

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΤΟΥΣ...

Αναστασάκη Μανώλη	<i>Αρχιτέκτων Μηχανικό-Καθηγητή και Εισηγητή μου</i>
Σ.Α.Δ.Α.Σ-Π.Ε.Α	Για την πολίτιμη βοήθειά τους
Λολοπούλου Σκαμνάκη Ιφιγένεια	<i>Αρχιτέκτων-Μέλος Επιτροπής του διαγωνισμού, που αφιέρωσε λίγο από το χρόνο της για μένα</i>
Λιλιμπάκη Μαρία - Σπυροπούλου	<i>Αρχιτέκτων Μηχανικό-Αρχαιολόγο - πρόεδρο του αγωνοθέτη “Ρυθμιστικού Θεσσαλονίκης”, που με δέχτηκε στο γραφείο της</i>
Προβατά Μανώλη	<i>Μηχανικό-Επιβλέπων του έργου της Ανάπλασης στην Τούμπα, για τις πληροφορίες</i>
Παττακού Περσεφόνη	<i>Διακοσμήτρια-Αρχιτέκτων Εσωτερικών Χώρων</i>

ΓΟΝΕΙΣ ΜΟΥ...